CHRISTIANI WILDVOGELII

ICTI, SERENISSIMI FRATR. DVCVM SAXO-VINARIENSIVM CONSILIARII AVLICI, PANDECT. PROFESS. PVBLICI, CVRIAE PROVINC. NEC NON FACVLT. IVRID. ET SCABIN. ASSESS.

COMMENTATIO IVRIDICA

DE

EO QVOD PENDET SEV QVOD EST IN SVSPENSO.

Oder:

Vom Aufſchub.

IENAE LITTERIS SCHILLIANIS. (6)
M DCCXXXXIIII.

Digitized by Google

Digitized by Google

PRAEFAMEN.

Quod initio vitioſum eſt, non poteſt tractu temporis conualeſcere, regula iuris eſt certiſſima, L. 29. ff. de R. I. c. non firmatur. de R. I. in 6. Nam vt tempus non eſt modus inducendæ aut tollendæ obligationis, L obligationum 44. §. placet. ff. de O. & A. ita nec fieri poteſt, ſolo tempore actus ab initio inualidus vt conualeſcat, ſed neceſſe eſt, accedat & ſuperueniat cauſa vel lex confirmans actum; Etſi autem proprie loquendo & in

ſenſu

Digitized by Google

ſenſu phyſico conualeſcere denotet liberari a periculo mortis, priſtinamque recuperare ſanitatem, L. 13. L. 16. L. 18. §. 1. L. 19. L. 24. L. 29 ff. de mort. cauſa donat. Μεταφορικῶς *tamen etiam dicitur de actibus ſeu negotiis: & ſic in ſenſu iuridico, conualeſcentia eſt conualidatio alicuius actus ſeu negotii. Conualeſcunt autem non ſolum actus ab initio nulli, (qualis eſt, e. g. alienatio bonorum minoris a tutore ſine decreto iudicis facta, quæ etſi ipſo iure nulla ſit, per ratihabitionem tamen, vel quaſi ratihabitionem conualeſcit, L. fin. C. ſi min. mai. fact. alien. ſine decret. fact. rat. hab.) Sed etiam actus, qui ſunt in pendenti: de quibus in L. 169. §. 1. ff. de R. I. dicitur, quod non habeantur pro iis, quaſi ſint. Ex qua lege 169. conceſſa mihi facultate conſcribendi Diſputationem, materiam hanc:* DE EO, QVOD PENDET, *ſeu* QVOD EST IN SVSPENSO: *cum late pateat per totum ius, pro themate inaugurali publicæ excuſſioni expono; Quod vt ſucceſſu auſpicato fiat, accedo fontem originemque omnis ſapientiæ & veritatis, Deum T. O. M. a quo omnium rerum bonarum principia ſunt ducenda, & ſine cuius Numine nihil fauſtiter ac feliciter ſuſcipi, agi & perfici poteſt, eumque ex imis animi penetralibus ſupplex precor, velit largiri vires, & conamina firmare, vt bene cedat opus.*

CAP.

Digitized by Google

CAP. I.
EXHIBENS
NOMINIS EXPLICATIONEM ET DESCRIPTIONEM.

§. I.

I Invocato ſubſidio ſanctiſſimæ Trinitatis, opportunius me facturum arbitratus ſum, quoniam quæſtio, quid nominis, debet præcedere quæſtionem quid rei, vt facit ICtus in *L. 1. ff. de iuſtit. & iur.* & Ariſtot. *2. poſt. c. 2. & 24.* ſi a vocabuli Etymologia, Synonymia atque homonymia, Diſſertationis huius initium aſſumerem, accingendo me dehinc ad eiusdem vocabuli deſcriptionem, quæ, vt inquit Bald. poſt Ariſtot. *in L. 1. ff. de vſufr.* rei ſubſtantiam declarat.

§. II.

Etymologiam quod ſpectat, facilis eſt pro ratione originis huius vocabuli expoſitio; Et quidem *pendere* dicitur a *pendeo: ſuſpenſum* autem a *ſuſpendere*, quod deſcendit a præpoſitione *ſub* & verbo *pendo*; Venio nunc ad homonymiam, habent autem prædicta vocabula varias

Digitized by Google

rias ſignificationes: 1. Pendere dicitur, quod aliunde proficiſcitur, manat, ſuſtinetur, *L. 66. §. 2. ff. ad SCt.* TREBELLIAN. *pr. Inſt de perpet. & temporal. act. 2.* Alia ſignificatio occurrit *in L. 12 §. 5. ff. de vſufr. & L. 61. §. 8. de furt.* vbi fructus dicuntur *pendentes*, id e. qui ſolo cohærent, & terra adhuc continentur, *add. L. 27. pr. de vſufr.* (vbi vt & in *L. 26. §. 1. de furt. L. 40. de act. emt. & L. 7. §. 15. ſolut. matrim.* fructus *pendentes* dicuntur etiam ſtantes) *L. 44. ff. de R. V. L. 15. pr. ff. de pignor. L. vlt. §. 6. quæ in fraud. creditor.* Quo ſenſu & pendens vindemia dicitur, i. e. nondum lecta, *L. 25. ff. de act. empt.* & pendens oliua, *L. 39. §. 1. de contrah. emt.* Sic quoque *Suſpenſum* varie dicitur; 1. videlicet, quod excedit domos, vel vltra eas extenditur, dicitur ſuſpenſum, quod ſi ceciderit & alicui nocuerit, vel damnum intulerit in via publica eunti, tenebitur dominus domus illius, de qua damnum illatum eſt, *tit. ff. de his qui deiec. vel effud. per tot.* Et bona, quæ venalia pendent in tabula proſcripta, Seneca dicit *ſuſpenſa.* 2. Qui dubitat, animi pendens ſeu *ſuſpenſo* eſſe *animo* dicitur. 3, Hoc vocabulum occurrit in iure Canonico, vbi Clericus ſeu miniſter Eccleſiæ, cui ob culpam ſuam interdicitur vſus & exercitium officii vel beneficii ſui, aut alterius functionis Eccleſiaſticæ, vocatur *ſuſpenſus*; LANCELLOT. *L. 4. t. 15. §. 4.* 4. Suſpenſus vocatur, cui vita laqueo ademta eſt. 5. Et poſtremo pendere vel in ſuſpenſo eſſe idem ſignificat ac differri, denotatque id, ad cuius perfectionem adhuc aliquid amplius deſideratur: Sic dicitur ſuſpendi & pendere actus, *L. vlt. ff. commun. præd.* & ſententia per appellationem ſuſpendi. Synonimice autem vſurpan-

pantur pendere, in ſuſpenſo eſſe, in pendenti eſſe, prout videre eſt *in L.35. ff. de iudic. L.12. §.5. L.25. §.1. de vſufr. L.8. & L.19. pr. de reb. credit. L.1. §.1. de SCt.* MACED. *L.43. §.10. de ædilit. Edict. & aliis pluribus locis.*

§. III.

Conſiderata iam nominali ſignificatione, ſequitur realis: Poteſt autem deſcribi id, quod pendet vel in ſuſpenſo eſt, quod ſit, *ad cuius perfectionem plenam adhuc aliquid amplius deſideratur*, ſicque pro conditione caſus poſtea incidentis exitum ſuum ſortitur vel non: aut ita: *Cuius incertus euentus adhuc expectatur*, illudque tractu temporis, quod non a noſtro ſimpliciter dependet arbitrio, ſed ex rerum conditione naturaue, imo maximam partem ex legis prouiſione, menſuram accipit, vel potimur vel non; Quare & in *ſupr. dict. L.169. §.1. de R.I.* dicitur, quod pendet, non eſt pro eo, quaſi ſit.

§. IV.

Hiſce præmiſſis ad ſpecialiora & vtiliora nunc tendo. Vt autem ordine progrediar, methodo ab Imperatore in Inſtitutis obſeruata vtar, acturus 1. quatenus τὸ pendere vel in ſuſpenſo eſſe, ingreditur *jus perſonarum*, 2. procedendo ad *jus rerum* quatenus in hoc ſeſe exerit, & 3. *de actionibus*, quatenus pendent, ſeu ſuſpenduntur dicendo.

CAPVT II.
DE IVRE PERSONARVM, QVATENVS PENDET.

§. I.

Ius perſonarum explicatur per diuiſiones, quarum prima, ſumma & principalis hæc eſt, quod omnes

A 2 ho-

Digitized by Google

homines aut liberi ſint aut ſerui, *pr.* I. *de iur. perſon. L. 3. ff. de ſtat. hom.* Et eſt hæc diuiſio ex conditione hominum abſoluta, quatenus ſc. in ſocietate inter gentes ſunt, ſeu ex ſtatu libertatis: Status enim hominum, vti ex *L. vlt. ff. de c. dem.* infertur, triplex eſt, Libertatis, Ciuitatis & Familiæ; Et Libertas quidem eſt naturalis facultas eius quod cuique facere libet, niſi ſi quid vi aut iure prohibetur § 1. *l. de iur. perſon. l. 4. pr. ff. de ſtat. hom.* Etſi autem Libertas hæc ex ſubtilitate iuris amittatur captiuitate, & ſicut quæ cœlo, terra, marique capiuntur, fiunt occupantium, *L. 1. §. 1. ff. de acquir. rer. dom.* ita capti ab hoſtibus in eorum redigantur poteſtatem, *L. 24. de captiv. & poſtlim. reuerſ.* omniaque iura ciuitatis cum libertate amittant, ſiquidem ciuis eſſe non poterat, niſi liber, qua libertate amiſſa ex conſortio humano quaſi quis eximitur *L 32. de R. I.* Humanitatis tamen eſt, & communis vtilitatis ratio exigit, iſtis, qui ſc. neceſſitate captiuitatis inuiti abducti ſunt, (non vero transfugis, nam pro hoſte, non pro militibus habentur, ac propterea ſupplicio afficiendi, *L. 7. ff. de captiv. & poſtl. reuerſ.* quia malo conſilio & proditoris animo patriam reliquerunt, *L. 19. §. 4. eod.* nec his qui armis victi hoſtibus ſe dederunt, nam volentes ſe hoſtibus ſubiiciunt, *L. 17. ff. d. t.*) contra iſtam ſubtilitatem iuris ciuilis ſubuenire; Et quidem naturali æquitati introductum eſt, vt qui pro reipubl. ſalute pugnauerant, bellicaque calamitate capti per iniuriam ab extraneis detinebantur, vbi in fines rediiſſent, priſtina iura ſua (non etiam ea, quæ ſunt facti, vt poſſeſſio, *L. 23. §. 1. de acquir. poſſeſſ. L. 19. ex quibus cauſis mai. 25. annis in integr.*

Digitized by Google

tegr. reſtit.) reciperent, *L. 19. pr. ff. de captiv. & poſtlim. reuerſ.* Vt igitur hoc eo commodius procederet, medium quoddam introductum fuit, quod duplex erat, nimir. I. ſi capti reuerſi fuerint ad ſuos, Poſtliminii, *L. 16. de captiv. & poſtlim.* 2. ſi vero in captiuitate deceſſerint, Legis CORNELIAE, *L. 18. eod.* Hac, ſcil. Lege Cornelia, cum plenum videretur iniquitatis, quod ii, qui apud hoſtes moriebautur, quia in ſeruitute decedebant, non potuiſſent relinquere heredem, inductum eſt vt qui ita deceſſiſſent, per fictionem habeantur mortui ipſo momento captiuitatis, *d. l. 18. L. 12. ff. qui teſtam. fac. poſſ.* & bona eorum ad heredes proximos ab inteſtato, vel ad ſcriptos in teſtamento, ſi quod ante captiuitatem forte relinquerunt, deuoluantur *§. fin. Inſt. quibus non eſt permis. fac. teſtam. L. 22. pr. de captiu. & poſtl. reuerſ. L. 1. C. eod. L. 28. de vulgar. & pupill. ſubſtit.* Poſtliminium autem, quod tempus captiuitatis cum tempore reditus coniungit, tollendo medium tempus, fingebat captum, ab hoſtibus reuerſum, quaſi nunquam captum ſemper in ciuitate manſiſſe, *L. 16. de capt. & poſtlim. reuerſ. L. 5. §. 1. L. 12. §. eod.* vnde captiuo conſeruantur omnia iura, quæ, imo ipſa libertas, dum exſpectatur poſtliminium, non tam ſublata quam ſuſpenſa ſunt, Illuſtr. STRVV. *Ex. 50. th. 39.* PEREZ. *ad Cod. L. 8. t. 51. n. 51. n. 2.* ZOES. *ad d. t. ff n. 5.* Sic quoque ſtatuta & deſtinata in tempus vel conditionem libertas dicitur in ſuſpenſo eſſe, *L. 15. ff. de noxal. act. L. 25. §. 1. de liberal. cauſa, L. 81. §. 9. de legat. 1. l. 9. §. 1. de option. leg. l. 2. ſi is qui teſtam. liber.* Et quibus hoc modo libertas data eſt, interea dum dies vel conditio exſpectatur, ſtatu liberi appellantur, *l. 1. de ſtatu liber.*

§. II.

Oppoſitum libertatis, ſeruitus ſc. cum iam apud Romanos magis magisque ad humanitatem redacta & tolerabilius reddita, hodieque in Chriſtiano orbe aut fere nullas egerit retinueritue radices, merito ea eiusque annexis prætermiſſis ad vlteriora propero: ſit itaque ſecunda perſonarum diuiſio, quæ ſc. eſt ex conditione hominum relata, & quidem quatenus reſpicit familiam; (nam iuxta conditionem hominum relatam, quatenus reſpicit ciuitatem certam, perſonæ diſtinguuntur in peregrinos & ciues, *l. 17. ff. de ſtat. hom.*) ſeu quæ eſt ex ſtatu familiæ, hæc eſt, quod quædam perſonæ ſui iuris ſint, quædam alieno iuri ſubiectæ, *pr. J. de his qui ſui vel alien. iur. l. 1. pr. ff. eod.* Sui iuris dicuntur patresfamilias & matresfamilias, *l. 4. d. t.* Quæ alieno iuri ſubiectæ, aliæ ſunt in poteſtate parentum, aliæ in poteſtate dominorum, *d. pr. I & l. 1. ff. de his qui ſui vel alien. iur.* Conſiſtebat autem hæc poteſtas dominorum ſeu dominica in iure vitæ ac necis, & in acquiſitione rerum; Sed quemadmodum ſerui ſtatus quandoque in ſuſpenſo eſſe poterat, *l. 86. §. 2. de legat.* 1. ita & poteſtas dominica, arg. deſumpto a correlatis, quod enim valet in vno correlatorum, valet etiam in altero. Atqui dominus & ſeruus ſunt correlata, Ergo. *add. l. 22. §. 3. ff. de captiu. & poſtlim. reuerſ.* Patria poteſtas eſt ius patri competens, liberis legitimis, qui in eius familia ſunt, imperandi, quoad perſonas & res eorundem ad communem familiæ vtilitatem *l. 3. C. de patr. pot. §. 1. I. per quas perſ. cuique acquir.* Conſiſtit itaque hoc ius patriæ poteſtatis in perſona liberorum & rebus eorundem;

Ratio-

Digitized by Google

Ratione perſonæ patri filius eſt ſubiectus, & ex lege Romana patri ius vitæ ac necis in liberos competebat; Sed hodie, vt dominorum in ſeruos, *l. 1. & 2. ff. de his qui ſui vel alieni iur. §. 1. I. eod. l. vn. C. de emendat. ſeruor.* ita & parentum in liberos coarctata eſt poteſtas, quia ea in pietate magis quam atrocitate conſiſtere debet, *l. vlt. C. de patr. pot. l. 11. ff. de liber. & poſthum. l. 5. ff. ad l. pompei. de parricid.* in locum itaque iuris vitæ ac necis, quod rectiſſime patribus ademptum eſt, ob exempla peiora, & quia finem ſocietatis patriæ egreditur, vt latius docet ARNISAEVS *l. 1. polit. c. 4.* ſolummodo conceſſa eis in transgreſſorem moderata caſtigatio, & ius terminandi controuerſias domeſticas, *l. 3. & 4. C. de patr. pot. l. 17. pr. de furt.* Ratione rerum liberi iure antiquo quicquid acquirebant, parentibus acquirebant, *§. 1. I. per quas perſ. cuique acquir.* iure autem nouo ſub diſtinctione peculiorum acquirunt, *d. §. 1. ibique* Vinn.

§. III.

Vt autem quoad præſentem materiam hoc ius patrium, vti vocatur *l. 132. pr. ff. de V. O.* conſiderem, ſciendum quod illud quandoque ſit in ſuſpenſo, ita vt pater non poſſit dicere, ſe habere patriam poteſtatem vel non habere: Si enim filius nepoſue ab hoſtibus captus fuerit, ius patriæ poteſtatis propter ius poſtliminii, *de quo vid. §. 1. huius capit.* pendet, *§. 5. I. quibus mod. ius patr. pot. ſolu. l. 16. ff. de captiu. & poſtlim. reuerſ.* WESENB. *ad d. l. n. 8.* Sic ius quoque liberorum, ſi ab hoſtibus captus fuerit parens, eſt in pendenti propter ius poſtliminii, *d. §. 5. I. & l. 22. §. 2. ff. de captiu. & poſtlim. reuerſ.* quare, ſi quis capiatur ab hoſtibus, hi, quos in Poteſtate habuit,

buit, in incerto ſunt, vtrum ſui iuris facti an adhuc pro filiisfamiliarum computentur, *l. 12. §. 1. ff. d. t. l. 2. §. 3. vnde legitimi;* Hinc etiam eſt, quod Vlpian reſpondit, non poſſe ei, cuius pater in poteſtate hoſtium eſt, tutorem dari, *l. 6. §. vlt. de tutel.* qui recte vtique daretur, ſi filii interim pro iis, qui ſui iuris ſunt, haberentur, VINN. *ad cit. §. 5. quibus mod. ius patr. pot. ſolu.*

§. IV.

Acquiritur hæc poteſtas patria tum procreatione liberorum ex iuſtis nuptiis, *pr. I. de patr. poteſt.* tum legitimatione, *§. vlt. I. de nupt.* tum adoptione, *pr. I. de adopt* Rectius autem pro prima cauſa naturali patriæ poteſtatis conſtituitur procreatio ex iuſtis nuptiis, quam ipſæ nuptiæ, cum æque immediate fundet patriam poteſtatem, atque legitimatio & adoptio: Nuptiæ enim talis cauſa non ſunt: non naturali ratione, quia poſitis nuptiis, non ſtatim ponitur patria poteſtas: Non ciuili, quia iuxta *pr. I. de patr. pot.* illi demum liberi patriæ poteſtati ſubiacent, qui procreati ſunt, ſed tantum ſunt cauſa ſine qua non, *§. 12. de I. de nupt.*

§. V.

Quoniam itaque procreatio non poteſt eſſe ſine nuptiis, de his quædam ſaltem pro inſtituto noſtro, poſtquam de ſponſalibus, per quæ ad matrimonia ſ. nuptias deuenitur, quatenus illa pendent, actum eſt, adducenda veniunt. Sunt autem ſponſalia mentio & repromiſſio futurarum nuptiarum, *l. 1 ff. de ſponſal. c. noſtrates. 30. q. 5.* Et contrahuntur, miſſis aliis diuiſionibus, circa quas ſponſalia cadere poſſunt, vel pure, veluti, ego te accipiam in vxorem, & ego te in maritum,

cap.

Digitized by Google

cap. pen. X. de ſponſal. vel in diem, cum quis intra certum temporis ſpatium aliquam ſe ducturum in vxorem conuenit, hac vel ſimili forma: accipiam te in vxorem, ſi intra tale tempus volueris, *c. ſicut 22. de ſponſal.* vel ſub conditione, *t. t. X. de condit. appoſit.* his aut ſimilibus verbis; Ego te in vxorem accipiam, ſi tantum dotis nomine dederis, vel ſi conſentiat pater, *l. 3. 5. & 6. de condit. appoſ.* De ſponſalibus pure contractis & in diem, vid. MOZZIVS, *de contract. tit. de diuiſ. ſponſal. n. 12. & 13.* add. Magnif. D. STRVV. *Ex. 29. theſ. 9.* Sponſalia autem ſub conditione contracta ſunt in pendenti, quousque conditio impleatur, PEREZ. *ad C. tit. de ſponſal. n. 5.* qua eueniente demum obligationem aut effectum aliquem publicamque iuſtitiam inducunt, *c. vnic. circa pr. iunct. §. fin. de ſponſal. in 6.* aut niſi poſtea conſenſus de præſenti intercedat, aut copula carnalis inter ſponſum & ſponſam ſubſequatur; his enim caſibus videntur a conditione appoſita receſſiſſe, & conſenſiſſe in matrimonium, *c. 5. & 6. d. condit. appoſit.* nec contrahens ſponſalia ſub conditione compellitur matrimonium matrimonium conſummare ante conditionis euentum, *c. ſuper eo 5. de condit. appoſit.* Sed prædicta intelligenda ſunt de conditione (de cuius multiplici varietate, & quod non quæuis conditio negotium ſuspendat, videri poteſt. MOZZIVS *tr. de contract. tit. de diuiſ. ſponſal.*) honeſta ac poſſibili de futuro, quæ proprie dicitur conditio, & negotium ſuspendit. *L. 37. & 39. ff. de reb. credit. l. 10. de condit. inſtit.* ad DESSEL. *L. 4. tit. 5. q. 4.*

§. VI.

Expoſitis iis, quæ præcedere ſolent, ad ipſas nunc venio nuptias ſ. matrimonium, quod etiam in ſuspenſo

B eſſe

Digitized by Google

eſſe poſſe patet exinde, quia ſub conditione poteſt contrahi, textus in *c. ſuper eo. de condit. appoſit.* Conditio enim, vt præcedente §. dictum, omne negotium ſuſpendit; add. ZOES. *ad ff. tit. de rit. nupt. n. 5.* Ad hoc autem, vt conditio quælibet ſuſpendat matrimonium, ſeptem requiruntur, quæ ponit ANGEL. de CLAVAS. & refert SYLVEST. de PRIER. in hoc inter ſe concordantes *in ſuis ſummis, in verbo, matrimonium;* Et primum eſt, vt conditio ſit appoſita in principio: nam ſi primo eſſet matrimonium contractum pure, & poſtea apponeretur conditio, non poſſet id ſuſpendere vel reſcindere; *c. dixit. 3. q. 1.* facit, quod notet ANTON. & PANORM. *in c. 1 de condit. appoſ.* Secundum, quod in conditionem vterque expreſſe conſenſerit, quare ſi vnus ponat conditionem, ſi alter expreſſe non conſentiat, quamuis taceat, erit matrimonium purum, vt *c. fin. de condit. appoſ.* & teneret matrimonium, licet conditio eſſet contra ſubſtantiam matrimonii ſecuta copula, vt notat Innocent. & Panorm. *in d. c. fin. c. aliquando 32. q. 2.* Tertium, quod conditio non ſit neceſſario futura, eſſet enim ſtatim matrimonium, quia talia futura iam ſunt præſentia in ſuis cauſis, ſecundum Diuum THOM. *in 4. diſtinct. 29.* aut quod non ſit turpis vel impoſſibilis, quoniam habetur pro non adiecta, excepta illa, quæ eſt contra ſubſtantiam aut bona matrimonii. Quartum, quod non interueniat conſenſus de præſenti abſolutus poſt conditionem & ante eius euentum, vt *in c. ſuper tuas. de condit appoſit.* Quintum, quod non interueniat carnalis copula ante eius conditionis euentum, quia ſic ſtatim erit matrimonium. Sextum requiſitum, ad hoc, vt conditio quælibet ſuſpendat matrimonium, eſt, vt conditio ſit proprie, non modus, qui ſi eſt poſſibilis & honeſtus, non ſuſpendit

ma-

Digitized by Google

matrimonium, vt conditio, quia de natura modi eſt, vt poſterius impleatur: tenetur tamen implere celebrato matrimonio is, cui imponitur, vid. Dom. STRVV. *Ex. 29. th. 8.* vbi etiam de modo impoſſibili & turpi, aliisque diſtinctionibus agit. Septimum eſt, vt conditio non ſit de præſenti, vel de præterito, ſed de futuro, quia, ſi non eſt de futuro, non eſt proprie conditio, *l. 10. de condit. & inſtit.* adde octauum & vltimum, vt conditio ſit poſſibilis & honeſta, quia ſit turpis, habetur pro non adiecta, *c. fin. de condit. appoſit.*

§. VII.

Cum hactenus dictum de prima parte diuiſionis ſupra §. 3. poſitæ. ſcil. de perſonis, quæ alieno iuri ſubiectæ, ſequitur nunc altera pars dictæ diuiſionis, nimirum perſonæ, quæ ſui iuris ſunt. Ex his autem quædam ſunt vel in tutela, quædam in cura, quædam neutro iure tenentur, *pr. I. de tutel.* Tutela defertur vel teſtamento; hinc teſtamentaria: vel lege, quæ vocatur legitima: vel publica authoritate ab eo, qui ius dandi habet, & hæc dicitur datiua, *l. 52. C de Epiſc. & Cleric. l. 5. C. de auctorit. præſt.* Primus aſſignatur locus teſtamentariæ, quæ quamdiu ſperatur, legitima ceſſat, *l. 11. ff. de teſtam. tutel. l. 9. §. 1. ff. de tutor* merito enim parentum ſtatur voluntati qui liberis ſuis recte proſpicere præſumuntur, *l. 3. §. 1. ff. de admin. & peric. tut. Nou. 118. c. 5.* Et pietas paterni nominis pro liberis conſilium capit, *l. 22. §. 4. ad L. Iul. de adulter. L. 67. ff. de rit. nupt.* Etſi autem tutor delatam tutelam ſtatim, ex quo ſcit, ſe tutorem datum, gerere & adminiſtrare debeat, *L. 1. pr. ff. de adm. & peric. tut.* multa tamen ſunt impedimenta, quo minus in præſentia tutelam capeſſat, & manet ea interim in ſuſpenſo; Sic ſi furioſus vel minor 25. annis tutor teſta-

Digitized by Google

mento datus eſt, recte videtur datus, quia autem ille nullum, *L. 5. de R. I.* hic imperfectum iudicium habet. *l. 1. pr. ff. de minor.* ſicque ipſimet aliorum defenſione indigent, pupillum defendere non poſſunt, *ſ. 13. I. de excuſat. tut.* nec ferendum, eundem eſſe tutorem, & ſub alterius tutela conſtitui, quod fœdam nominum & reorum confuſionem importare ait Imperator, *l. vlt. C. de legit. tut.* ſed potius vnumquodque quod ad ſe gubernandum ſuapte vi non ſufficit, id præſtantioris alicuius ductu regatur, & gubernetur, *§. pen. I. de attil. tut.* Interim non ita omnino inutilis hæc teſtamentaria datio eſt, ſed eſt in ſuſpenſo, & ille tutor tunc erit, cum compos mentis vel furere deſierit ſ. ſapere cœperit, *ſ. 2. I. qui teſtam tut. dar. poſſ. l. 11. ff. de tut. l. 10. §. 3. ff. de teſtam. tut.* Hic ſc. minor 25. annis autem tutela oneratur poſt legitimam ætatem, vel cum maior 25. annis fuerit factus, *d. ſ. 2. & l. 32. ſ. 2. in fin. ff. de teſt. tut.* Verumtamen pendente conditione vel medio tempore vtroque caſu tutor a magiſtratu dabitur, *ſ. 1. I. de attil. tut. l. 11. pr. ff. de teſtam. tut.*

ſ. VIII.

Porro tutela teſtamentaria quandoque etiam ſuſpenditur vel ob conditionem, ſub qua tutor teſtamento datus eſt, *ſ. 1. I. de Attil. tut. l. 11. ff. de teſt. tut.* quippe quæ actus omnes ſuſpendit, *§. 41. de V. O.* vel quod tutor dictus datus eſt ex die *d. ſ. 1.* vel pure quidem, ſed vbi aut effectus teſtamenti adhuc pendet, hæreditate forte nondum addita *l. 10. pr. de teſt. tut.* quamdiu enim pendet aditio hæreditatis, tamdiu quoque in ſuſpenſo ſunt omnia, quæ in teſtamento ſcripta ſunt, atque vt adita demum hæreditare confirmantur, ita ea non adita vna cum teſtamento corruunt, *l. 9. de teſt. tut. l. 8. ſ. 16. de inoff. teſt.* aut quod tutor ab hoſte captus

Digitized by Google

captus ſit, §. 2. *I. de attil. tut.* Captiuitas enim non tollit, ſed ſuſpendit ſaltem ius ciuitatis propter ius poſtliminii; cuius virtute reuerſus eam recipit, §. 5. *I. quib. mod. ius patr. pot. ſolu.* Et his caſibus itidem medio tempore pupillis proſpicitur a magiſtratu, & alius datur tutor, *l. 11 de teſtam. tut. l. 9. §. 2. de tut. & rat. diſtr. §. 1. I. de attil. tut.* add. Illuſtr. STRVV. *Ex. 31. §. 8.* ZOES. *ad ff. tit. de tutor. & curator. dat. ab his, qui ius n. 3.*

§. IX.

Ceſſante teſtamentaria tutela, quæ potior eſt, *l. 11. ff. de teſt. tut.* ſequitur legitima, quæ immediate a lege proximis pupilli ſucceſſoribus defertur, *l. 1. pr. de legit. tut. pr. I. de legit. agnat. tut.* Et dicitur legitima non oppoſitiue, quaſi teſtamentaria & datiua eſſent illegitimæ, ſed quia immediate ex lege oritur, cum hæ ſaltem mediate, mediante ſc. teſtatore vel magiſtratu ex lege proueniant. Sed hanc tutelam ſimiliter in ſuſpenſo eſſe poſſe, ex ſequenti exemplo pateſcit; v. gr. *in §. vn. I. de legit. patron. tut.* dicitur: Plerumque, vbi ſucceſſionis eſt emolumentum, ibi & tutelæ onus eſſe debet. Sed quæritur, ſi legitimus tutor eſſet apud hoſtes, an inferioris gradus agnato tutela poſſit deferri? Reſp. quod non, ſed tutela legitima pendet propter ius poſtliminii: quamdiu enim ſperatur poſtliminium legitimi tutoris proximi, tamdiu non admittitur ad tutelam alius agnatus remotior, ſed interim tutor a prætore datur, *l. 1. §. 2. ff. de legit. tut.* non curator, nam propter incertum euentum tutoris redituri, quo plenius pupillo proſpiceretur, tutorem potius quam curatorem dari placuit, *arg. l. 17. §. 1. de appellat.* At legitimo tutore capto atque apud hoſtes mortuo, agnatus proximus tutelam in prætorio tutore finitam excipiet, *arg. l. 9. §. 2. de tut. & rat. diſtrah. l. 11. §. 3. de teſt. tut. §. 2. I. de attil. tut.*

Digitized by Google

§. X.

Tutelam teſtamentariam & legitimam, de quibus hactenus, nunc excipit Datiua: Nam ſicuti, quando teſtamentarius tutor adeſt, non admittitur legitimus, ſic deficiente teſtamentario & legitimo admittitur datiuus, *pr. I. de attil. tut.* Sed explicationi huius tutelæ, quoad deſcriptionem, Auctorem, quis ſcil. conſtituat tutores, ſubiectum, obiectum & alia, diutius inhærere non duxi operæ pretium, cum ea omnia latius explicata ſint a Dd. inter quos videri poteſt laudatus Dn. STRVV. *Ex. 30 th. 28. & ſeq.* Hoc ſaltem circa hanc tutelam datiuam adducam, quod illa quoque dubii euentus cauſa ſuſpendatur, vt patet ex *l. 17. ff. de tutor & curat. dat.* ibique GOTHOFR. *lit g.* ſcribit enim Pomponius in illa lege, *ei, qui de ſtatu ſuo litigat, tutorem dari poſſe, & verum eſt, vt ita demum teneat datio, ſi liber eſt.*

§. XI.

Quia in §. 7. ſupra dictum, quod perſonæ ſui iuris ſint vel in tutela, vel in cura; ideo poſt tutelam nunc de cura agendum venit. Eſt autem cura vis ac poteſtas adminiſtrandi bona eius, qui ipſe ob ætatem, vel mentis aut corporis vitium, vel ob aliam cauſam rebus ſuis præeſſe nequit, *pr. I de Curat. § 3 4. & 5. eod l 1. pr. & §. 1. ff. de curat. furios. l. 6. §. 4 de tut.* Perſonæ igitur, quibus curator datur, ſunt vel minores 25. annis *pr. I. de curat.* vel etiam maiores 25. annis, vt furioſi & prodigi, *§. 3. eod.* it. mente capti, ſurdi, muti, & qui perpetuo morbo laborant, *§ 4. eod.* Quando enim legitimam ætatem compleuerunt, vel conualuerunt, vel mores frugales recuperarunt, cura finitur. *l 1. de curat. furioſ. & aliis extra minor. dand.* Hoc tamen de curatore furioſi ſine diſtinctione non eſt aſſerendum: Si enim furioſus ſimpliciter ſanam mentem receperit, cura ceſſat,

L. 2.

Digitized by Google

L. 1. pr. ff. de curat. furios & aliis. Si autem dilucida interualla habeat, licet interim omnia facere poſſit, quæ ſanis hominibus competunt, cura tamen hæc non finitur, ne ſit neceſſe, ſæpius curatorem conſtituere & adſignare, ſed dilucido furioſi interuallo ſuſpenditur, *l. 6. C. de curat. fur. vel prodig. ibique* GOTHOFR. *lit. g.* quare morbo redeunte iterum effectum habet, *d l. 6.* vid. ZOES. *ad ff. de curat. furios. & aliis n. 4.* PEREZ. *ad C. de curat. furios. n. 14.*

CAPVT III.
DE IVRE IN RE, QVATENVS PENDET.

§. I.

Abſoluta ea parte, quæ eſt de iure quod in perſonis habemus, ratione ſuſpenſionis: eadem ratione nunc ingredior ſecundam, quæ eſt de iure Rerum; Quod eſt facultas circa rem, qua vel res ipſa affecta eſt, vel perſona obligata: Et eſt duplex, aliud ius in re, aliud ius ad rem, *l. 19. de damn. infect. l. 2. de pollicitat. l. 25 de O. & A.* ius in re definiri poteſt authoritate Gl. *in c. capitulo vs. affectum de conceſſ. præbend. in 6.* Ius circa rem conſtitutum, quod rem ipſam afficit; Quinque autem iuris in re ſunt ſpecies, 1. Dominium, *l. 23. ff. pr. de R. V.* 2. Seruitus, 3 Pignus. 4. Poſſeſſio, *l. 13 § 1. de iud.* 5. Hereditas, *l. 5. § 5. ff de his, qui deiec. vel effud.* Princeps ac excellentior omnium ſpecies eſt Dominium, quia cætera iura in rem virtualiter comprehendit, GVDELIN. *de iur. nouiſſ. l 2 c. 1. n 2.* De hoc dominio ea tantum afferam, quæ ad inſtitutum noſtrum faciunt, nec ab eo aliena ſunt; Quæritur itaque, an is, ex cuius materia ali-

Digitized by Google

aliquis in ſuo ſolo ædificauit, perdat dominium materiæ? Rs. Licet omne quod ſolo inædificatur, ſolo cedat, propterea que ædificator intelligatur dominus ædificii, *§. 29. I. d. R. D. l. 39. de R. V. L. 7. §. 10. de A. R. D.* & conſequenter ipſius materiæ dominium conſequatur propter qualitatem illius per adiectionem immutatam & quaſi extinctam, *l. 23. §. 2. de R. V. l. 26. §. 1 de A. R. D. §. 26. d. R. D.* nihilominus tamen Dominus materiæ non deſinit dominus eius eſſe, *§. 29 I. de R. D.* ſed dominium illius, cum (licet tantiſper neque vindicare eam poſſit, neque ad exhibendum de ea re agere, ſed data ſit in eum, qui iunxit, actio de tigno iuncto ad tigni æſtimationem, & quidem in duplum, *§. 29. I. de R D. l. 1. de tign. iunct. l. 23. §. penult. de R. V.*) eam diruto ædificio, quo continuo in priſtinam cauſam reuertitur, vindicabit, niſi fuerit duplum iam conſecutus *d. §. 29. & l. 23. §. vlt. l. 43. l. 59. de R. V.* potius in ſuſpenſo manſiſſe, quam extinctum eſſe dici poteſt, FRANZK. *ad pr. n. 17. j. quibus alien. lic. vel non*; Idem dicendum de eo, qui ex ſua materia in alieno ſolo ædificauit bona fide, is enim, quamuis ædificium, quod poſuit, ſolum ſequatur, ac per hoc dominum ſoli, materiæ tamen proprietatem non amittit, *arg. §. 30. I. de R. D in verb. vtique ſi non ignorabatur.* Et ideo, licet manente ædificio nullam de materia neque actionem neque exceptionem habeat, quibus conſequi poſſit, vt materia ſeparetur & ſibi reddatur, propter *L. XII. t. ab.* De æſtimatione tamen (qua ratione autem illam & impenſas ſeruare poſſit, hic excutere non eſt locus:) ei conſultum eſt, & ædificio diruto poterit ipſam materiam vindicare, *l. 2. C. de R. V.*

§. II.

De plantatione notum eſt, quod planta, quam quis in

in ſuo vel alieno ſolo poſuit dummodo radices egerit, iure ſoli eius ſit, cuius eſt ſolum, *§. 31. I. de R. D. l. 7. §. vlt. l. 26. §. pen. de acquir. rer. dom. l. 5.* §. *3. de R. V. l. 9.* §. *2. de damn. infect.* Sed an Dominus plantæ eam, ſi rurſus eruta ſit, vindicare poſſit, adeo vt dominium plantæ eo vsque in ſuſpenſo fuiſſe dici poſſit? quæritur: Et Reſp Proprietatem plantæ, vti ſemel radices egerit, ita commutari, vt nec eruta poſtea ad priorem dominum reuertatur, nec ab eo poſſit vindicari, *l. 26.* §. *2. ff. de A. R. D.* quod ratio non permittat, alterius intelligi plantam, quam eius, in cuius fundo alitur, *§. 30. I. de R. D.* quamobrem nec ei conſultum eſt, vt domino materiæ, quæ iuncta eſt alieno ædificio, quippe quam dominus, cum eadem maneat, & ſuo ſenſu eiusdem, diruto ædificio vindicare poteſt, *l. 2. C. de R. V.* Arbor autem, quæ in aliena terra coaluit, non manet eadem, ſed nouo alterius terræ alimento quaſi noua vel enata videtur, *l. 26. §. ff. de A. R. D.* Idemque iuris eſt in ſatis alienis in ſuo, aut ſuis in alieno, & eadem ratione, vt planta ſolo alieno, in quod iniecta fuerunt, cedere dicuntur, *§. 32. I. de R. D. l. 9. pr. de A. R. D.* etſi (in quo ſata a planta differunt,) radices nondum egerint, *l. 14. de donat.* quia ſolum ad ſe trahit ſemen, in percipiendis enim fructibus magis corporis ſ. ſoli ius, ex quo percipiuntur, quam ſeminis, ex quo oriuntur, aſpicitur, *l. 25. pr. &* §. *1. de vſur.*

§. III.

Dominium non ſolum per nosmetipſos, verum etiam per alios, inter quos quoque numerantur ſerui, in quibus vſumfructum habemus, acquiri, patet ex *pr. I. per quas perſon. cuique acquir.* Sed cum interdum in pendenti ſit, cui acquirat ſeruus, in quo alterius vſusfructus eſt, vtputa ſi ſeruum emit, & ei traditus ſit, antequam pretium ſoluat,

pro quo tamen tantummodo ſatisfecit, quæritur, cuius interim ſit? Et ſcripſit Iulianus, in pendenti eſſe Dominium eius, donec pretium numeretur, numeratio enim declarabit cui ſit acquiſitum, & cum ex peculio, quod ad fructuarium pertinet, ſoluerit, retro fructuarii fuiſſe intelligitur ſeruus: Cum vero ex eo peculio, quod proprietarium ſequitur, ſoluerit, proprietarii fuiſſe videtur, *l. 25. §. 1. l. 12. §. 5. in fin. de vſufr. l. 43. §. 2. de A. R. D. l. 18. in fin. de ſtipul. ſeru.* Sic quoque dominium earum rerum, quas peculiari nomine ſerui captiuorum poſſident, in ſuſpenſo eſt, nam ſi domini poſtliminio redierint, eorum factæ intelliguntur, ſi ibi deceſſerint, per legem Corneliam ad heredes eorum pertinebunt, *l. 22. § 3. de captiv. & poſtlim. reuerſ.* Poſtremo huic §. annectere placuit quæſtionem hanc de dominio fœtus, ex quo is, qui gregis vſumfructum habet, in locum demortuorum capitum, alia ſubmittere debet, *§. 38. I. de R. D. l. 68. §. vlt. de vſufr.* cuius ſc. ſit fœtus quamdiu ſubmittantur & ſuppleantur capita, quæ demortua ſunt? Et Reſp. in *l. 70. §. 1. de vſufr.* in pendenti eſſe eorum dominium, vt ſi ſubmittantur, ſint proprietarii, ſi non ſubmittantur, fructuarii *add. l. 12. §. 5. in fin. de vſufr.*

§. IV.

Quid de dominio dotis in præſenti materia dicendum, an ſc. illud ſuſpendatur, paucis examinabo; Præſciendum autem eſt, dominium rei marito in dotem datæ permanere apud vxorem, vti patet ex *l. 75. ff. de iur. dot. & l. 30. C. eod. l. 7. §. 12. l. 24. §. 5. ſolut. matrim. l. 71. de eviction.* & ita iudicium refert CARPZ. *p. 2. C. 42 def. 19.* Dieweil aber dennoch bemelte Wittwe albereit bey des Mannes Leben domina dotis geweſen ꝛc Sic *in l. 4. de collat. bon.* dos dicitur eſſe in bonis vxoris, item proprium mulieris patrimonium, ſeruiens

ma

Digitized by Google

matrimonii oneribus, *l. 3. §. 5. de minor. l. 20. C. de iur. dot.* vnde & Theſaurus in fundo dotali inuentus non pertinet ad maritum, ſed pro media tantum parte ei cedit, quaſi in alieno inuentus, *l. 7. §. 12. in fin. ſolut. matrim.* ANTON. FABR. *in C. l. 4. t. 41. def. 39. n. 34* ſtatuit, viduam viuente adhuc marito fundi dotalis dominam exiſtere, adeoque non iure hereditario illud à marito conſequi, quod confirmat etiam præiudicium apud CARPZ. *p. 2. C. 37. def. 2.* Dieweil aber dennoch bemelte Wittwe dißfals nicht ihres Mannes Erbin worden, ſondern allbereits bey ſeinem Leben das *dominium* an ſolchem Hauſe gehabt, ꝛc. Facit huc, quod periculum & caſus fortuitus fundi dotalis ad mulierem pertineat, *l. 6. C. de pign. act. l. 23. de R. I.* prout itidem teſtatur ſupra citatum præiudicium apud CARPZ *p. 2. C. 42. def. 19.* allegatum, vltim. vb. dannenhero auch ſie die Gefahr und *caſum fortuitum* tragen müſſen, ꝛc. Maritus autem de dolo, lata & leui culpa, ſi res dotalis deterior facta ſit, obligatur, *l. 17. pr. de iur. dot. l. 25. §. 1. l. vlt. ſolut. matrim. l. 5. §. 2 commodat.* Quoniam nunc ex dictis ſatis perſpicuum, vxorem eſſe dominam dotis, hoc tamen dominium vim ſuam conſtante matrimonio per omnia exerere non poteſt, ſed Imperator illud ad tempus matrimonii conſtantis reſtrictum, & hactenus quaſi ſuſpenſum eſſe voluit, non ſecus, ac dominium illius, qui apud hoſtes eſt, pendet, vel ex cuius materia in alieno ſolo ædificatum fuit, quod durante ſeruitute & ædificio videtur ſaltem, non reuera eſt extinctum, ſed ciuili quadam ratione ſuſpenſum, *§. 29. I. de R. D.* Licet enim maritus vere & naturaliter dominus dotis non ſit, ſubtilitate tamen legum habetur dominus quoad quoſdam effectus adminiſtratorios, quos legumlatores per maritum, tanquam caput familiæ expeditos voluerunt, quales ſunt ante legem iuliam, alienatio,

 & poſt

Digitized by Google

& poſt illam hodie vindicatio, *l. 9. C. de R. V.* Fructuum perceptio, *l. 8. de Iur. dot.* & ſimilia.

§. V.

Alteram ſpeciem iuris in re, ſeruitutem ſc. nunc aggredior: Quæ eſt ius in re aliena ad alterius vtilitatem conſtitutum *l. 1. ff. de Seruitutib. l. 13. ſ. 1. l. 19. pr. de damn. infect. pr. Inſt. de vſufr.* Nemo autem poteſt prædio ſeruitutem vel imponere vel acquirere, niſi qui habet prædium, h. e. qui prædii dominus eſt, *l. 1. ſ. 1. l. 5. & 6. commun. præd. l. 8. eod. ſ. 3. I. de S. R. & V. P.* obſtare hic videtur, quod traditur *l. 10. de ſeruitut. præd. ruſtic. l. 2. 3. ſ. 1. de S. P. V.* futuro quoque ædificio ſeu nondum ædificato ſeruitutem vel imponi vel acquiri poſſe, ſiquidem eius ædificii, quod nondum eſt, nemo poteſt dici dominus; Sed facilis reſponſio eſt, 1. enim intelligi debet de ſeruitute promiſſa, non conſtituta; 2. de conſtituta quidem, aſt ſolum quoad actum primum; Magnif. STRVV. *Euolut. controu. Ex. 13 theſ. 31.* add. ZOES. *ad tit. de ſeruit. n. 8. & 9.* confer. *l. 7. ſ. 1. commun. præd.* ib. *vt ita conualeſcat.* Eſt itaque hæc ſeruitus in ſuſpenſo, donec ædificium extruatur, in quo conſiſtat, quaſi ſub tacita conditione conſtituta; FRANZK. *ſ. 4. n. 8. Inſt. de S. R. & V. P.* perinde vt fideiuſſio pro futura obligatione, cui adhiberi poteſt, *l. 6. ſ. vlt. de fideiuſſ. ſ. 3. I. eod.* pendet, vti inferius patebit, ex *ſ. 9. c. 4.*

§. VI.

Cum in antecedenti §. dictum, Dominum habere ius ſeruitutem imponendi rei ſuæ, *l. 1. ſ. 1. commun. præd.* ideo quæſtionem hanc apponere lubet, an Dominus, qui vſumfructum rei ſuæ alteri conceſſit, ſeruitutem fundo ſuo imponere poſſit. Et Reſp. quod non, *l. 15. §. vlt. de vſufr.* imo ne quidem conſentiente vſufructuario hoc ei permiſſum,

d. l.

d. l. in fin. Dn ſTRVV. *Ex. 12. th. 21.* ſed hoc ius, ſeruitutem ſc. imponendi, eſt in ſuſpenſo, & tum demum ei competit, cum vſusfructus extinguitur & ad proprietatem reuertitur.

§. VII.

Inter ſeruitutes, & quidem perſonales, refertur vſusfructus, qui eſt ius alienis rebus vtendi fruendi ſalua rerum ſubſtantia *pr. I. de Vſufr.* Fallit autem in hoc, vſufructu ſc. quod *in pr. I. per quas perſ. acquir.* dicitur per ſeruum domino acquiri: Vſumfructum enim ſeruus hereditarius inutiliter ſtipulatur, quamuis ei recte legetur, *l. 26. ff. de ſtipul. ſeruor.* Qui tamen, ſi ſeruo hereditario ante aditam hereditatem legatus ſit, pendet *d. l. 26.* non enim hereditati acquiritur, vt cætera legata, quia in vſufructu perſona domini expectatur, qui vti & frui poſſit, *l. vn. §. 2. quand. dies vſusfr. legat. ced.* ſed adita hereditate ad heredem peruenire placet, *l. 18. quibus mod. vſufr. amitt.* quia dies eius non cedit ante, quam adita hereditate, *l. 26. de ſtipul. ſeruor. l. un. §. 4. quand. dies vſusfr. leg. ced.*

§. VIII.

Pignus, quod tertiam ſpeciem iuris in re conſtituit, (ſumitur alias etiam vel obiectiue pro re oppignorata; vel formaliter pro contractu pignoris:) eſt ius in bonis creditoris debitori conſtitutum in ſecuritatem crediti, vid. Dn ſTRVV. *Ex. 26 th. 3.* Præſupponit autem pignus debitum principale, *l. 10. C. de pignorat. act.* & non ſolum purum conſtitui poteſt, licet debitum ſit conditionale, ſed etiam obligationi principali puræ accedere poteſt ſub conditione, *l. 13. §. pen. ff de pign. & hypoth.* Quemadmodum vero, vt antea dictum, conditio omnem actum facit in pendenti eſſe, ita pignus ſub conditione conſtitutum pendet, donec

conditio exiſtat, quod & dicendum de priori caſu, pignore ſc. puro & præſenti debitó ſub conditione conſtituto: nec enim ante conditionem debiti creditor recte agit *d. l. 13. §. pen.* Sic & pignus futurarum rerum, *l. 15. pr. ff. de pign & hypoth.* in pendenti eſt, & tum demum effectum habet. vtileque eſt, cum in rerum natura eſſe cœperint, *l. 73. de V. O. l. 186. de R. I. l. 83. §. 5. verſ. pro quo ff. de V. O.*

§. IX.

Quarta ſpecies iuris in re eſt poſſeſſio, quæ eſt facultas, inſiſtendi rei cum affectione ſibi habendi, *l. 44. pr. de acquirend. vel amit. poſſeſſ. l. 2. §. 38. ne quid in loc. publ. l. 5. in fin. C. de liber. cauſſa l. 27. de acquir. poſſeſſ. l. 67. pr. de furt. l. 3. §. 1. pr. de acquir. poſſeſſ. l. 3. C. eod.* Et acquiritur poſſeſſio per rei poſſidendæ apprehenſionem, quæ, ſi res eſt in alterius poſſeſſione, fit vel abſque voluntate, vel ex voluntate eius, cuius eſt poſſeſſio; hoc modo apprehenſionem præcedit traditio ex iuſto titulo, *l. 3. § 21. l. 21. pr. de acquir. vel amit. poſſeſſ.* Dn. STRVV. *Ex. 42. th. 13.* Quæ traditio ſub conditione fieri poteſt, *l. 38. de acquir. vel amit. poſſeſſ.* & ſic poſſeſſionem facit pendere, nec aliter accipientis fieri, quam ſi conditio extiterit, *d. l. 38. §. 1.*

§. X.

Quinta & vltima ſpecies iuris in re eſt hereditas; Quæ nihil aliud eſt, quam ſucceſsio in vniuerſum ius, quod defunctus habuit, *l. 62. de R. I. l. 24. de V. S.* Magnif. STRVV. *iuriſpr. rom. Germ. for. l. 3. t. 15. §. 1.* Genus hereditatis conſtituit ſucceſſio, quatenus ſc. denotat ius, VAL. FÖRSTER. *de ſuc. quæ ab inteſt. l. 1. c. 2.* Latius enim patet ſucceſſionis, quam hereditatis vocabulum, cum etiam bonorum poſſeſſio ſit ſucceſſio, *l. 3 §. 2. de bon. poſſ.* WESENB. *ad tit. de hered. inſtit. num. 2.* Et eſt cauſa ſ. titulus acquirendi dominium vni-

Digitized by Google

vniuerſale, §. *fin. I. per quas perſ. cuique acquir.* Neceſſe eſt igitur, hereditatem, quæ ſpecies ſucceſſionis, titulum eſſe ſ. cauſam dominii vniuerſalis quærendi vel quæſiti; vnde rectiſſime proditum in *l. 119. l. 178. §. 1. l. 208. de V. S. & §. 2. I. de reb. corp. & incorp.* hereditatem iuris, non corporum nomen eſſe, & in *l. 50. de petit. heredit.* hereditas ſine vllo corpore iuris intellectum habere dicitur, add. *l. 7. de except. rei iudicat. & l. 3. §. 1. de bonor. poſſeſſ. it. in pr. I. de reb. corporal. & incorpor.* hereditas dicitur in iure conſiſtere, vid. VINN. *ad h. pr. n. 3. & ad §. 7. n. 3. I. per quas perſon. cuique acquir.* Defertur autem hereditas vel a iure ciuili vel prætorio: iure ciuili aut ex teſtamento, aut ex *L. XII. tab. §. vlt. I. per quas perſ. cuique acquir. l. 1. & 3. in fin. de hered. petit.* Dn. STRVV. *Ex. 32. §. 2.* vnde & ſucceſſio diuiditur in teſtamentariam & eam, quæ eſt ab inteſtato, & legitima audit. Succeſſio teſtamentaria eſt, quæ defertur ex teſtamento, cuius forma eſt heredis inſtitutio, ex hac enim teſtamenta vim accipiunt, eaque fundamentum ac βάσις totius teſtamenti appellatur, *§. 34. I. de legat. l. 10. ff. de iur. codicill.* Diuiditur in primam ſeu inſtitutionem in ſpecie ſic dictam, & ſecundam ſeu ſubſtitutionem; Prima vel eſt neceſſaria, quæ obtinet inter parentes & liberos, nam pater liberos in poteſtate exiſtentes vel inſtituere heredes, vel nominatim exheredare tenetur, *pr. I. de exhered. liber. l. 30. de liber. & poſthum. l. 7. eod. l. 17. de iniuſt. irrit. teſtam.* FRANZK. *ad pr. I. de exhered. liber.* Vel voluntaria, quæ inter quoſuis extraneos conſiſtit, & reſpicit cum perſonas conſtituendas, quæ ſunt liberæ & ſeruæ, *pr. I. de her. Inſt.* tum modum inſtituendi; Hic alius eſt ratione quantitatis, alius ratione qualitatis. Reſpectu qualitatis inſtitutio heredis eſt vel pura vel non pura: Hæc eſt vel non recta, ſi ſcilicet adiiciatur

Digitized by Google

eidem tempus vel dies certus, vel recta & vtilis, ſi ſc. adiiciatur conditio. quæ ſi impoſſibilis ſit, inutiliter adiicitur inſtitutioni, & pro non ſcripta habetur *§. 10. I. de hered. inſtit. l. 1. de condit. inſtit.* Poſſibilis autem cuius generis ea demum ſit, extranei heredis inſtitutioni recte adiicitur, *§. 9. I. de hered. inſtit. l. 32 l 68. ff. eod.* vt ſuſpendatur interim inſtitutio atque exiſtente conditione vires capiat, perindeque habeatur, ac ſi pure facta eſſet, deficiente euaneſcat & hereditas deferatur ab inteſtato; Dico extranei heredis: Suus enim heres non poteſt ſub alia conditione inſtitui quam poteſtatiua, & quæ facile impleri poteſt, *l. 4. l. 86. hered. inſt l. 83 de condit. & demonſtr. l. 4. C. de inſtit. & ſubſtit.* niſi ſub contraria conditione exheredetur, ne ſi conditio deficiat, reperiatur contra legem præteritus *l. 4. C. de inſt. & ſubſt. l. 86. de her. inſt. l. 15. l. vlt. de cond. inſt.* Vid. Magnif. Dn. STRVV. *Ex 33. th. 45. & 46.* VINN. *ad §. 9. I. n. 1. de hered. inſt.* FRANZK. *ad d. §. 9.*

§. XI.

Inſtitutio ſecunda ſpeciali nomine ſubſtitutio dicitur, Germ. Die unter-affter-oder nach-Erbſatzung. Et eſt ſecundi heredis inſtitutio, *l. 1. l. 36. l. 43. §. 2. de vulg. & pup. ſubſt.* ſiue eſt ſecundi vel vlterioris heredis inſtitutio in locum deficientis facta. Dn. STRVV. *Ex. 33. th. 10.* Diuiditur ea commodiſſime in vulgarem & pupillarem, FRANZK. *in pr. I. de vulg. ſubſt. n. 7.* eſtque hæc alia vera alia quaſi, *Id. ad pr. I. de pup. ſubſt.* Exemplaris enim ad pupillarem referri poteſt, & commodiore nomine appellari quaſi pupillaris: Compendioſa vero & reciproca diuerſas tantum ſubſtituendi formulas denotant, VINN. *in pr. I. de vulg. ſubſt. n. 4. Id. ad §. 1. I. de pup. ſubſtit. n. 1.* FRANZK. *ad §. 17. de pup. ſubſt. n. 4.* Notum autem eſt, quod quaſi pupillaris ſubſtitutio exſpiret

mor-

morbo in totum abſcedente, *l. 9. C. de vulg. & pup. ſubſt. l. 43. pr. ff. eod.* D. STRVVIVS *Ex. 33. d 37.* Sed quæritur hic, an etiam morbo ad tempus recedente hæc ſubſtitutio exſpiret, ita vt redeunte morbo non conualeſcat ac reuiuiſcat, eo ſcilicet caſu, quo per interuallum aliud teſtamentum non fecerit filius? Putant aliqui, inter quos eſt ZOES. FERFZ. ECKOLT. hanc ſubſtitutionem non conualeſcere, ſi morbus recedat atque poſt reuertatur, *arg. ſupra alleg. l. 9. & 43. junct. l. 2. C. de poſth hered. inſtit.* Magis tamen recepta eſt Bartoli ſententia, quod ſc. per reconualeſcentiam temporalem ſubſtitutio hæc nullo modo plane exſtincta, ſed potius ſuſpenſa fuerit, ita vt conualeſcat redeunte morbo, *l. pen. C. de curat. furios.* Excell. Dn. PETR. MÜLLER *in iuris pr. Element. D 26. th. 11. lit. cc. in not.* SVENDEND. *ad* ECKOLT. *lit. de vulg. & pup. ſubſtit. §. 33.*

§. XII.

Cum legata & fideicommiſſa non minus ex teſtamento nobis obueniant, quam hereditas, ideo hoc loco pro ratione inſtituti de iis quædam afferam. Eſt autem legatum donatio quædam a defuncto relicta ab herede præſtanda, *§. 1. I. de legat.* & patet ex verbis, *a defuncto relicta:* quod illud ſola teſtatoris voluntate conſtet, add. *l. 166. de legat. 1.* ita tamen, vt ſuſpendatur & poſt mortem teſtatoris adhuc pendeat ab aditione hereditatis, *pr. I. de Legat. verb. ab herede præſtanda.* Vnde legatarius non poteſt propria authoritate rem legatam ſumere, ſed petere eam debet ab herede, *l. 1. §. 2. ff. quod legator.* Propterea quando heres non adit hereditatem, vel quod ante teſtatorem mortuus fuerit, vel hereditatem acceptare nolit, nihil valet ex his, quæ in teſtamento ſcripta ſunt, *l. 9. ff. de teſtam. tut.* adeo vt niſi adiecta ſit clauſula codicillaris, BRVNN. *ad l. 14. C. de fidei-*

Digitized by Google

com. inſimul legata & fideicommiſſa annihilentur, ob *d. l 9.* CARPZ. *p. 3. C. 2. def. 21.* Quæritur autem hic, an legatum a ſuo herede præſtandum valeat, ſi hic non retineat aliquando hereditatem? Et poſſet videri, quod ſic, quia ipſo iure heredes exiſtunt, arg. *l. 11. de liber. & poſthum. §. 3. l. de hered. quæ ab inteſt. def. l. 14. de ſuis & legitim.* verum Reſp. quod ſuus heres, etſi non retineat hereditatem, ſemper quidem maneat heres, ſed hoc ſaltem quoad actum primum, ſ. vt vocant, nudam exiſtentiam, *l. 30. §. 10. de fideic. libert.* ſicque hoc caſu ea tantum valeant, quæ a nuda exiſtentia ſeu actu primo dependent, v. c. quod ob nudam exiſtentiam confirmentur tabulæ pupillares; illa vero, quæ ab exercitio ſuitatis ſ. actu ſecundo pendent, non valeant, quale quid occurrit in legatis & fideicommiſſis particularibus, *l. vlt. vt in poſſeſſ. legat. l. 12. in fin. de vulg. & pup. ſubſt.* Dn. STRVV. *Ex. 34. th. 19.* Sed quid ſi ſuus heres nec de immiſcendo nec de abſtinendo adhuc animum declarauerit? Tunc itidem illa, quæ a nuda exiſtentia dependent ſtatim ſunt valida, ſic enim transmittitur hereditas a ſuo cui ille ſe non immiſcuit, ſiue ex aſſe, ſ. ex parte, ſ. ex teſtamento ſit heres, etiam ignorans, CARPZ. *p. 3. C. 14. d. 23.* GAIL. *2. obſ. 131. n. 5.* Illa vero, ad quorum præſtationem factum ſui heredis requiritur, adeoque ſine immixtione non poſſunt obtineri, vt ſunt legata, in ſuſpenſo ſunt, vsque dum ſuus declaret voluntatem, Dn. STRVV. *Ex. 34. th. 21.*

§. XIII.

Sic quoque legatum interdum ſuſpenditur propter adiectam conditionem, ita vt ſub ea relictum omnino non debeatur ante eius exiſtentiam, *l. 5. §. 2. l. 21. ff. quand. dies legat. ced.* Sed interim ſit ſuspenſum, nec effectum ante ſortiatur, quam conditio euenerit, *l. 213. de V. S. l. 41. ff. de*

con-

Digitized by Google

condit. & demonſtrat. quod enim legatum, ait VINN. *ad* §. *32. I. de legat.* per conditionem ſuſpenditur, id in incerto eſt, aliquando valiturum ſit, nec ne, vt dici non poſſit, tempore teſtamenti valere aut non valere, vnde & legatarius pendente conditione nullam habet actionem ad conſequendum legatum, *l 9.* §. *4 ff. ad exhibend.* nec repudiare interim poteſt, *l. 45.* §. *1. de legat. 2.* adeo vt nihil egiſſe videatur, ſi ante conditionem exiſtentem repudiauerit *l 13. pr. ff. de acquir. vel omit. hered.* Renunciatio enim iuris nondum competentis non valet, *d. l. 45.* §. *1. de leg. 2.* nec quis id repudiare poteſt, quod, ſi velit, habere non poteſt, *l. 174.* §. *1. de R I.* Et eius eſt nolle, qui poteſt velle, *l. 3. de R. I.*

§. XIV.

Obiectum legati conſtituunt quoque res, quæ etſi nunc in rerum natura non ſint, futuræ tamen ſperantur, veluti fructus, qui in illo fundo nati erunt, §. *7. I. de legat. l. 24 pr de legat. 1 l. 15 l 17 de legat. 3.* Legatum autem harum rerum, cum ei inſit conditio, *l. 1.* §. *vlt. de condit & demonſtrat.* ex natura nimirum ipſius rei *l. 73. pr. de V. O.* extrinſecus, non ex teſtamento veniens, GOTHOFR. *ad l. 1.* §. *vlt. de condit. & demonſtr. lit. n.* eſt in ſuſpenſo, & legatarius expectare debet, donec fructus naſcantur, & per rerum naturam præſtari poſſint, *l. 73. pr. d V. O. l 83* §. *5. eod. l. 186. de R I.* Habetur itaque hactenus legatum hoc pro conditionali quoad diſpoſitionem, actionem & obligationem, quæ nulla eſſe intelligitur, antequam res natæ ſint, *d. l. 73. de V. O.* quoad transmiſſionem autem pro puro habetur, ita vt mortuo, licet nondum natis fructibus, legatario, ſpes legati transmittatur ad heredes, qui fructus quandocunque natos petere poſſunt, *l. 6.* §. *1 l. 25. in fin quand. dies legat. ced.* vnde & in *l. 99. de condit. & demonſtr.* dicitur, tales condi-

Digitized by Google

tiones non facere legata conditionalia; add. Dn. STRYV. *Ex. 35. th. 8.*

§. XV.

Circa perſonas, quibus legata relinqui poſſunt, duas quæſtiones huic §. inſerere libet, prima ſit: An herede inſtituto ſeruo, recte legetur domino? Reſp. quod ſic, etiam ſine conditione, §. 33. *I. de legat.* quia hic idem heres & legatarius ſtatim non eſt, ſed dominus tantum eſt legatarius, non heres, donec ſeruus iuſſu domini hereditatem adierit: ante eius iuſſum autem fieri poteſt, vt ſeruus vel manumittatur, & tunc ſibi hereditate acquirit: vel alienetur, quo caſu alterius iuſſu eam adit, & dominus legatarius tantum eſt. Interim legatum hoc, cum decedente teſtatore ſtatim in eandem perſonam non concurrant legatum & hereditas, eſt in pendenti, & ſi ſeruus heres inſtitutus permaneat in poteſtate legatarii eiusque iuſſu adeat, legatum inutile eſt, ne idem ſit debitor & creditor, ſi non permaneat, legatum ſubſiſtit, & vtile eſt, §. 33. *I. de legat.* VINN. *ad d.* §. Altera quæſtio proponitur de legatis ſeruo, qui alteri legatus eſt, relictis, ad quem hæc pertineant, num ad legatarium ſeu eum, cui ſeruus legatus eſt, an vero ad heredem? Pro deciſione huius quæſtionis præſciendum, quod, quando ſeruus legatur, & ipſius ſerui ſtatus, & omnium quæ perſonam eius attingunt, in ſuſpenſo ſit, nam legatario repudiante legatum, nunquam eius fuiſſe videbitur, eo vero acceptante, ex die aditæ hereditatis eius intelligetur: *l. 86. §. 2. de legat. 1.* Ad quæſtionem igitur allatam iuxta hanc regulam reſponderi poteſt, quod ea, quæ tali ſeruo legantur, ſint in ſuſpenſo, & ſi legatarius repulerit a ſe legatum, vt heredis ſeruus: ſin vero agnouerit legatum, vt legatarii ſeruus ſingula geſſiſſe exiſtimetur, ſic-

que

Digitized by Google

que illo caſu legatum ad heredem, hoc autem ad legatarium pertineat.

§. XVI.

Fidei commiſſum, cuius in §. 13. mentionem fecimus, eſt, quod verbis precariis relinquitur; Eſtque vniuerſale, vel ſingulare; Hoc conſideratur vel ratione rerum, quæ relinqui: vel modi, quo relinqui poſſit. Res vel ſunt corporales vel incorporales, inter ſpecies autem rerum incorporalium refert Imperator libertatem, quam teſtamento quoque per fideicommisſum relinqui poſſe aſſerit, §. 2. *I. de ſingul. reb. per fideicom. relict*, quæ & propterea fideicommiſſaria libertas dicitur, *d. §.* 2. proueniens quidem a teſtatore, non autem immediate, ſed mediate, mediante ſc. eo, qui rogatus eſt libertatem dare. Relinquitur autem libertas ſeruis. non ſaltem teſtatoris propriis, verum etiam heredis, legatarii, fidei commiſſarii, imo prorſus extraneis, *d. § 2. L. 6. C. de fideicom. libert. L. 16. L. 31. pr. L. 24 § 12 eod.* His ſcil extraneis, ſi relicta ſit libertas, intereſt, num dominus illum vendere velit, an vero recuſet; priori cauſa heres, vel is, a quo libertas relicta eſt, eum redimere & manumittere tenetur, *d §.* 2. Poſteriori caſu non protinus fideicommiſſum extinguitur, ſed vſque dum emendi opportunitas ſit, ſuſpenditur, *L. 6. C. de fideicom. libertat.* FRANZK. *ad §. 2. I. num 12 de ſingul. reb. per fideic. rel.* PEREZ. *ad. tit. de fideicom. libertat. num.* 1.

§. XVII.

Iuxta ordinem Imperatoris ſequuntur nunc poſt teſtamenta, Codicilli, qui ſunt vltima voluntas ſine heredis directa inſtitutione, §. 2 *I. de codicill. l. 2. C eod.* Et male dicuntur teſtamenta, neque debent cum iis confundi, *l. 7 C. de codicill.* licet in larga ſignificatione tantum vocentur

tur teſtamenta, GLOSS. *in l. 2 verb. perſonales, C. commun. de legat.* PHILIP. *V. J. P. L. 2. Eclog. 106. n. 12.* CARPZOV. *p. 3. C. 4. d. 3. & lib. 6. Reſponſ. 20. n. 6.* Fiuntque vel cum teſtamento; *§. 1. J. & l 8. p. ff. de. codicill.* vel ab inteſtato, *d. §. 1 & l. 8.* PHIL PP *V. J. P l. 2. Eclog. 105.* Codicilli teſtamentarii ſicuti per ſe non ſtant, ſed pars quædam ſeu potius acceſſio & ſequela ſunt teſtamenti *l. 14. de iur. codicill.* h. e. eius ius & conditionem ſequuntur, *l. 16. eod.* & ex teſtamento vigorem habent, *l. 10. eod.* FRANZ. *ad §. 1. J. n. 6. de codicill.* ita quoque eodem per conditionem ſuſpenſo, & ipſi ſuſpenduntur *arg. l. 1. C. de codicill.* ſicque exiſtente conditione vires capiunt, deficiente autem euaneſcunt.

§. XVIII.

VLPIAN. in *l. 1. ſit ab. teſtam, null. exſt.* ait, Ordinarium fuit, ante de iudiciis teſtantium, deinde de ſucceſſione ab inteſtato loqui: Itaque ne in regulam illam impingam, poſtquam de ſucceſſione teſtamentaria egi, de ſucceſſione ab inteſtato ſeu legitima quædam huc pertinentia adducam; Et quidem primum locum obtinent in ſucceſſione hac legitima ſui heredes, *§. 1. I. de ſucceſſ. ab inteſt. L. 1. §. 1. & ſeqq. de ſuis & legit. hered.* qui ſui dicuntur, quod proximum in poteſtate gradum obtineant, & quaſi heredes ſuarum rerum ſint, liberique quodammodo domini rerum paternarum, *§. 2. I. de hered. qualit & differ.* adeo vt etiam *in §. 3. I. de hered. quæ ab inteſt. def.* dicatur, quod quaſi continuetur dominium in liberis; Imo ipſo iure ſine aditione, h. eſt, ſine omni deliberatione animi ſui heredes exiſtunt, *arg. l. 11. de lib. & poſth. §. 3. de hered. quæ ab inteſt. def. l. 14. de ſuis & legit.* Prætor tamen ipſis beneficium abſtentionis conceſſit, ne debita paterna eſſent liberis oneri *§. 2. de hered. qual. & differ.* Sed cum huic ſucceſſioni legitimæ

tum

Digitized by Google

tum demum locus ſit, quando quis inteſtatus moritur, *d.* §. 2. vel ex teſtamento, ſi quod factum, nemo hereditatem adierit, *l. 39 & 70. de acquir. hered. l. 89. de R. I.* ſiquidem prouiſio hominis tollit prouiſionem legis, Excell. Dn. PETR. MÜLLER *ad l. 89. de R. I.* propterea tamen, ſi pater teſtamentum condidit, & alium heredem inſtituit, ſuo exheredato, illa ſucceſſio legitima non tollitur, ſed tantum eſt quoad certos effectus in pendenti, quippe quæ dependet a ſuitate, ius autem ſuitatis per exheredationem non eſt ſublatum, (quod exinde patet, 1. quia alioquin ipſe nepos prorſus patris locum occuparet, atque ipſo ſtatim iure euerteret teſtamentum aui, contra *l. 6. de iniuſt. rupt. irrit.* 2. Quia filio exheredato recte pater pupillariter ſubſtituit, *§. 4. I. de pup. ſubſt.* ſuum autem heredem eſſe oportet, cui ita ſubſtituitur, *l. 2. de vulg. & pup. ſubſtit.* 3. Quod tutor recte detur exheredato, *l. 4. de teſtam. tut.* tutor autem teſtamento dari non poteſt, niſi ei, quem quis in ſuis heredibus, cum moritur, habuit, *l. 73. §. 1. de R. I.* add. VINN. *ad §. 4. I. de pup. ſubſt. n. 4.*) ſed ſaltem quoad certos effectus ſuſpenditur, ſicque propter illud ius ſuitatis non ſublatum, ſed ſaltem quod certos effectus ſuſpenſum, ſi extraneus ille in teſtamento a patrefamilias iure facto, filio exheredato, heres inſtitutus, omittit hereditatem, ſucceſſioni ab inteſtato erit locus, & hereditas ad ſuum heredem in teſtamento exheredatum redit, *l. 20. de bonor. poſſeſſ. contra tabul.* Et tantum de ſucceſſione teſtamentaria & legitima: Sequitur nunc prætoria, quæ dicitur bonorum poſſeſſio, de qua breuitatis cauſa hoc ſaltem afferam, quod illa interdum propter incertum concurrentem euentum, an ſc. quis poſſit illa reuera vti, nec ne, ſuſpendatur, & ſi euentus optatus reſpondeat, dicatur tunc bonorum poſſeſſio cum re; Sin vero

Digitized by Google

vero propter inſequentem caſum non poſſit frui, appelletur ſine re. Illuſtr. STRVV. *Exerc. 37. th. 11.*

CAPVT IV.
DE IVRE AD REM, QVATENVS PENDET.

§. I.

Dictum *ſupra, §. 1. c. 3.* ius rerum duplex eſſe, ius in re & ad rem; Cum igitur nunc de iure in re pro inſtituto locutus fuerim, eadem ratione ius ad rem hoc capite tractandum venit; Et hic itidem Iuſtinianum Imp. iſto ordine, quem in inſtitutionibus circa hoc ius obſeruauit, imitabor. Ius ad rem conſiſtit in obligatione, cuius forma poſita eſt in deuinctione perſonæ, *l. 3. ff. de O. & A.* Diuiduntur autem obligationes, miſſis aliis earum diuiſionibus variis, quod ſint vel ex contractu vel quaſi, vel ex delicto vel quaſi; Obligationes, quæ ex contractu oriuntur, aut re contrahuntur, aut verbis, aut literis, aut conſenſu, *§. 2. de Oblig.* Re contrahitur obligatio, quando, vt ea naſcatur, debet præter conſenſum res aliqua interuenire; Huius generis dicuntur eſſe contractus mutui, commodati, depoſiti, pignoris, quippe qui non aliter perficiuntur, niſi rei interuentu, *l. 17. pr. ff. de pact.* eaque tradita initium obligationi præbetur; Primo agit Imperator de mutuo, *pr. I. quibus mod. re contrah. oblig.* Requiritur autem in hoc contractu rei datio, *d. pr. l. 2. §. 3. l. 9. § 4. de præſcript. verb.* ſed cum res interdum non eo animo detur, vt ſtatim ex rei præſtatione mutuum contrahatur, ſed exiſtente aliqua conditione, hæc mutui datio pendet, *l. 8. l. 19. ff. de reb. credit.* in conditionali enim mutuo res ex futuro eventu fieri

poteſt

poteſt mea, mutuum autem non tantum pure, ſed & ſub conditione poſſe contrahi, patet ex *l. 7. ff. de reb. cred.*

§. II.

Perſonæ hunc contractum ineuntes ſunt mutuo dans & accipiens; Etſi autem filiusfamilias mutuum dando alium ſibi obliget, *l. 17. ff. de reb. credit.* ab alio tamen accipiendo ob SCt. MACEDON. non obligatur, § *pen. J. quod cum eo, qui in alien. poteſt. l. 1. l. 3 §. 3. & ſeqq. l. pen. & vlt. ff. de SCto. Macedoniano;* Sed quæritur, an creditori, a quo filius dum pater apud hoſtes eſt, mutuam pecuniam accepit, poſſit opponi SCtum MACED. Reſp. in *l. 1. §. 1. de SCt. Maced.* quod hoc SCtum MACED. ſit in pendenti: Pendet enim, an ſit in poteſtate filius, vt puta, quoniam patrem apud hoſtes habet: ſi autem reciderit in poteſtatem, SCto loco eſt; Si munus, ceſſat; interim igitur deneganda eſt actio. *d. l. ∫. 1.*

§. III.

Venio ad depoſitum, cuius obiectum ſunt omnes omnino res, tam propriæ, quam alienæ, *l. 31. ∫. 1 ff. depoſit.* nec enim quicquam ex depoſito in depoſitarium transfertur, *l. 17. ∫. 1. ff. eod.* & quocunque tempore deponens petit depoſitum ſibi reddi, res depoſita ea reſtituenda eſt, etiamſi de certo tempore conuenerit, *l. 1. ∫. 22 & 45. depoſit.* quia cum ſolius deponentis gratia contrahatur, mutare is voluntatem poteſt, & depoſitum petere pro arbitrio, *d. l 1. ∫. 45.* add. WESENB. *in Parat. eod. n. 7.* Propriæ tamen res apud dominum fruſtra deponuntur, *l. 45. de R. I.* cum ex depoſito non teneatur, *l 15. ff. depoſit.* nec ſit ex bona fide, ſuam rem Dominum alteri reſtituere compelli, *l. 31. in fin. depoſit.* Interim Depoſitarius, ſi ſe dominum eſſe in continenti probet, audiendus eſt, & ſuſpendenda reſtitutio. Vid. Excell. PETR. MÜLLER *ad l. 45. de R. I. Exempl. 2.*

Digitized by Google

§. IV.

Pignoris contractus obiectum idoneum res alienas non eſſe, patet *ex t. t. C. ſi alien. res pign. dat ſit;* ſi ſc. quis eas pure obliget, *l 16.* §. 7. *de pignor.* vel proprio nomine, *l. 16. de pign. act. l. 3. C. ſi alien. res pign. dat.* quia per pignus conſtituitur ius in rem, *l. 17. ff. de pign.* atqui in rem alienam nemini quid iuris eſt, nec poteſt quis plus iuris in alium transferre, quam ipſe habet, *l. 54. de R. I.* Etſi nunc ex dictis fluat, pignus rei alienæ ab initio non ſubſiſtere, plures tamen dantur caſus, quibus pignus rei alienæ ex poſtfacto conualeſcat, inter quos eſt, ſi oppignorans debitor deinde fiat rei dominus; Quo caſu autem non ipſo iure conualeſcit, ſed ex bono & æquo vtilis perſecutio datur *l. 5. C. ſi alien. res.* Sed quid, ſi res alii, ab eodem debitore non domino oppignorata, & prior creditor eo tempore, quo debitor fit dominus rei oppignoratæ, nondum ſit dimiſſus? Reſp. Tunc ſecundi creditoris pignus reconualeſcere non poſſe, propter ius primi creditoris, BRVNN. *ad l. 9.* §. *3. ff. qui potior. in pign.* hypothecæ tamen ſpem habet in euentum prioris creditoris dimiſſi, quousque ſic pendebit, eoque dimiſſo poſtea conualeſcet; Caſus quoque ex *d. l. 9.* huc ſpectans poteſt eſſe talis; Titia fundum alienum Titio pignori dedit, poſt Mæuio; Deinde domina facta fundi, hoc modo pignus ſecundi creditoris non conualeſcit, ſed eſt in pendenti, & tum demum ei prodeſſe incipit, quando dimiſſo primo creditore pignus in bonis creditoris inuenitur, *l. 9.* §. *3. qui pot. in pign.* Si autem marito ſuo fundum in dotem æſtimatum dedit, mox primo creditori, Titio ſcil. ſoluit, ſecundi creditoris, Mæuii ſcil. pignus non conualeſcit, quia tunc, cum Mæuio obligaretur, fuit res aliena, & tunc, cum Titio ſolueretur, fuit talis, ſiquidem Titia eo tempore non

amplius fuit domina, nec tempore alienationis aliquid eſt quæſitum creditori, ſed pignus eius fuit in pendenti, & in euentum prioris creditoris dimiſſi hypothecæ ſpem habuit, BRVNNEM. *cit. loc.* & ab eo ibidem allegat. BACHOV. *de pign. l. 2. c. 4. n. 7.*

§. V.

Sequitur contractus verbalis, ſtipulatio ſc. Eſt vero hæc vel pura, vel in diem, vel ſub conditione. Hæc ſc. conditionalis, ſub conditione poteſtativa caſuali, vel mixta incipit, quo caſu pendente conditione nulla oritur actio nec obligatio; Eſt tamen quædam ſpes, licet non ſit nata actio, quæ ſpes inducit transmiſſionem ad heredes, §. 4. *I. de V. O.* Hinc ſi pendente conditione aut ſtipulatori aut promiſſori quid humanitus contingat, nihilominus in ſuſpenſo manet obligatio, atque exiſtente poſtea conditione ſtipulatio committitur, vt aut heres ſtipulatoris agere, aut heres promiſſoris conueniri poſſit, §. *pen. de inutil. ſtipulat. l. 57. de V. O. l. 73. §. 1. ad L. falcid. l. 8. de pericul. & commod. rei vend.* Add. VINN. *ad. §. 4 n. 6 de V. O.* Sunt autem prædicta intelligenda non ſolum de conditione expreſſa, verum etiam tacita, vt ſi quis promittat fructus ex aliquo fundo vel partum ex ancilla vel animali, nam hæc ita accipienda ſunt, ſi naſcantur, *l. 83. §. 5. vers. pro quo. ff. de V. O. l. 73. eod.* It. poteſt poni exemplum, ſi aliquis promittit dotem, ſubintelligitur enim tacita conditio, ſi nuptiæ ſequantur, antequam autem id fiat, non eſt nata vel actio vel obligatio, *l. 21 ff. de iur. dot. l. 14. pr. eod. l. 4. §. 2. ff. de pact.* Vt vero ſtipulatio per conditionem ſuſpendatur, illam in tempus futurum collatam eſſe oportet, *l. 115. de V. O.* Conditio enim, quæ in præſens vel præteritum tempus confertur, ſtipulationem non ſuſpendit, *l. 37. de reb. credit.* cum impropriè ſit condi-

Digitized by Google

tio, *l.39. de reb. credit. l.120. de V. O. l.80. de condit. & demonſtr.* adeoque ſi falſa ſit, nihil, ſi vera, pure debetur, *§. 6. I. de V. O. d. l.37. de reb. credit.*

§. VI.

Stipulari poſſunt tam liberi homines, ſc. habiles, quam ſerui, *l.38. §. 6. de V. O. l. 14. C. de contrah. & commit. ſtipul.* quia hi ius ſtipulandi habent ex perſona domini, eique ſtipulando acquirunt, ſc ius, non etiam factum, *§. 1. & 2. I. de ſtipul. ſeruor. l. 17. ff. eod. l. 38. §. 6. de V. O.* Quod & obtinet in ſeruo alieno bona fide poſſeſſo, ac vſufructuario, quatenus operas eius, aut rem noſtram concernit, *§. 2. I. per quas perſ. nobis. oblig. acquir. l. 20. l. 31. ff. de ſtipul. ſeruorum:* ſtipulatio autem ſerui vſufructuarii ita concepta, quantam pecuniam tibi intra illum diem dedero tantam dari ſpondes, in pendenti eſt: ſi enim ex re fructuarii vel operis ſuis pecuniam dederit, fructuario: ſi vero aliunde, domino ſtipulatio quæretur, *l. 18. §. 3. in fin. de ſtipul. ſeruor. l. 25. §. 1. de vſufr.* It. Filiusfamilias ſtipulando patri ſuo acquirit, *§. 1. I. de ſtipul. ſeru.* Quæ tamen ſtipulatio, ſi filius eius qui in hoſtium poteſtate eſt, ſtipuletur, etiam in pendenti erit *l 18. §. 2. de ſtipul. ſeru.* eaque Patre prius, quam poſtliminio rediret, mortuo, ipſi acquiſita intelligitur, & ſi viuo patre deceſſerit, ad heredem pertinebit, *l. 22. §. 2. de captiu. & poſtlim. reuerſ.*

§. VII.

Huic contractui verbali, ſtipulationi ſc. hanc quæſtionem adiicere lubet; Si ſub conditione ſtipulatione facta, hypotheca data ſit, ante eius euentum autem eadem hypotheca alteri pure ſit conſtituta, deinde prioris ſtipulationis exiſtat conditio, quis potior ſit in pignore, vtrum prior, conditionalis ſc. creditor, an vero, qui poſtea hypothecam acce-

Digitized by Google

accepit! Reſp. (hoc tamen præſuppoſito, pignus etiam præcedere obligationem poſſe, ſeu pignori rem eſſe poſſe, etiam eo tempore, quo nihil dum debetur, vti patet ex *l. 1. pr. & l. 9. pr. qui potior. in pign.* add. ZOES. *ad d. t. n. 2.*) Cauſam conditionalis ſtipulatoris eſſe potiorem, eueniente enim conditione, (ſi modo talis ſit, quæ inuito debitore impleri poteſt, veluti collata in caſum aut poteſtatem ſtipulatoris, *l. 9. §. 1. qui potior. in pign.* aliud, ſi in poteſtatem debitoris collata, quia cum poſſit non impleri, cenſenda non eſt ante contracta pignoris obligatio, quam impleta ſit conditio, *l. 4. quæ res pign. vel hypoth. l. 1. §. 1. qui potior. in pign.* ibique GOTHOFR. *lit. L.*) ſtipulatio perinde habetur, ac ſi ab initio ſine conditione facta eſſet, *l. 11. §. 1. qui potior. in pign.*

§. VIII.

Fideiuſſionem, etſi vſus eius ad alias etiam contractus pertineat, *l. 1. ff. de fideiuſſor. & mandator.* tractationi de Verborum obligationibus Imperator recte ſubiungit, quia fideiuſſiones citra verba & ſtipulationem non conſtituuntur, *l. 5. §. 2. de V. O. l. 22. C. de fideiuſſor.* Fideiuſſor vero & præcedere & ſequi obligationem principalem poteſt, *§. 3. I. de fideiuſſor. l. 4. l. 6. §. vlt. l. 55. ff. eod. l. 50. ff. de pecul. l. 35. de iudic.* Qui tamen illo caſu, quo præcedit obligationem, non ſtatim poteſt conueniri, ſed obligatio fideiuſſoris eſt in ſuſpenſo, vsque dum principalis obligatio, cuius illa acceſſio eſt, ſit conſtituta, *l. 35. de iudic.* & tunc demum conueniri poteſt, *l. 57. de fideiuſſor.* VINN. *ad §. 3. & 5. n. 4. I. de fideiuſſor.* ZOES. *ad d. t. n. 17.* PEREZ. *eod. tit. n. 12.* FRANTZK. *ad §. 3. I. de fideiuſſor n. 6.* Similiter, ſi ſtipulatione in diem concepta fideiuſſor ſub conditione acceptus fuerit, fideiuſſio in pendenti erit, vt ſi ante diem conditio euenerit, non obligetur fideiuſſor, ne alioquin durius, quam reus

principalis obligetur, ſi concurrerit dies & conditio, vel etiam conditio poſt euenerit: ſi diem conſecuta fuerit, obligetur, *l. 16. §. 5. de fideiuſſ.*

§. IX.

Transeo nunc ad illud membrum diuiſionis obligationum ex contractu, quod continet obligationes eo conſenſu, non generico, ſed ad certam formam reſtricto, quales fiunt in Emtione venditione, Locatione conductione, Societate, mandato; Orditur Imperator a contractu Emtionis & venditionis, quæ eſt nobilisſima, vti vocatur a GVDELIN. *de iur. nouiſſ. lib. 3. cap. 7. §. 3.* conſenſualium contractuum ſpecies, & ad vitæ communis vſum maxime neceſſaria, teſte PAVLO *l 1. ff de contrab. emt.* Cujus ſubſtantia conſiſtit in conſenſu de re & pretio: ſimul atque enim de re & pretio conuenerit, emtio perfecta eſt, quamuis nec pretium numeratum, *pr. I. de Emt. vendit. l. 2. §. 1. de contrab. emt. l. 8. de peric. & commod. rei vendit.* nec res tradita ſit, *l. 1. § 2. de rer. permutat.* Eamque tam ſub conditione, quam pure contrahi poſſe, dicit Imperator, *in § 4. I. de emt. vendit.* Cum itaque res ita venierit, ſi intra 10. vel 12. dies tibi placuerit, erit tibi emta tot aureis. Licet hac ratione in mercem & pretium conſenſum fuerit, obligatio tamen per conditionem, quæ hic in arbitrium emtoris ad certum tempus confertur, ſuſpenditur, & contractus tunc demum perfectus cenſetur, ſi res intra illud tempus emtori placuerit, VINN. *ad §. 4. I. de Emt. vendit.* Sic quoque propter addictionem in diem, v. c. ſi intra ſex menſes nemo meliorem conditionem attulerit, domus mea ſit tibi vendita, emtio pendet, emtorque cui res addicta, neque vſucapit, neque fructus ſuos facit, *l. 4 pr. de in diem adict.* Add. Illuſtr. Dn. STRVV. *Ex. 23. th 30.* Paucis adhuc quid circa

emtio-

Digitized by Google

emtionem puram hic nobis occurrat, videbimus; Præſupponimus autem, quod ſerui quorum vſumfructum tantummodo habemus, quicquid ex re noſtra vel ex operis ſuis acquirunt, nobis acquirant, §. 2. *l. per quas perſ. nob. obligat. acquir.* §. 4. *I. per quas perſ. cuique acquir.* Hinc quæritur, ſi ſeruus fructuarius aliquid emerit, incertum autem ſit, ex cuius re pretium ſoluat, quid ſtatuendum? Reſp. Eo caſu emtio, etiamſi pura ſit propter iuris conditionem eſt in ſuspenſo, incertum enim eſt, cui ſit acquiſitum, ideoque neutri eorum, neque ei, cuius vſusfructus, neque ei cuius proprietas eſt, redhibitoria competit, *l. 43.* §. *10. ædil. Edict.*

§. X.

Obiectum emtionis venditionis quod attinet, verſatur illa circa omnes res, quas quis habere vel poſſidere vel perſequi poteſt, i. e. circa res, quæ ſunt in commercio, tam corporales quam incorporales, *l. 40.* §. *1. de contrab. emt.* ſiue actu exiſtant, ſiue potentia, h. e. futuræ ſint, *L. 8. de contrab. emt. l. 34.* §. *2. eod.* Harum autem, ſc. futurarum rerum emptio, cum ei tacita inſit conditio, ſi naſcantur, pendet, nec valet, niſi res exiſtat, *l. 8. pr. de contr. emt. l. 1.* §. *3. de condit. & demonſtr. l. 73. l 83.* §. *5. verſ. pro quo de V. O.* ZOES. *ad tit. de contrab. emt. n. 24.* Dn. STRVV. *Ex. 23. th. 26.* Confer. §. *V. huj. capit.* Rei autem ſuæ nulla eſt emtio, *L. 15. & 16. de contrab. emt. l. 45. de R. I. l. 4 & 10. C. de contrab. emt.* quia quod alicuius eſt amplius eius fieri nequit, §. *10. I. de Legat.* Quod tamen accipiendum eſt de emtione rei ſuæ puta: Quin enim ſub conditione emi poſſit res propria, non ambigitur, *L. 61. de contr. emt. l. 41.* §. *2. de legat 1.* Quæ emtio quoque eſt in pendenti, & demum valebit, ſi exiſtentis conditionis tempore res mea non ſit, *L. 61. de contrab. emt.* PERFZ. *ad tit. de contr. emt. n. 7.*

Digitized by Google

§. XI.

Præter rem oportet vt conſtituatur pretium, nulla enim emtio ſine pretio eſſe poteſt *pr. I. de emt. vendit. l. 2. ſ. 1. de contrah. emt. l. 9. C. eod.* Et requirit Imperator in *§. 1. j. de emt. vendit.* vt ſit certum; Certum autem ſit aliquid vel ab initio expreſſa quantitate, vel per relationem ad aliud, ſc. ad quantitatem iam antea determinatam, vel in arbitrium tertii ſeu certæ alicuius perſonæ, quantum ea æſtima verit, Magnif. STRVV, *Ex. 23. th. 18* De hac emtione, in arbitrium ſc. tertii collata, cum inter veteres dubitaretur, an valeret: Imperator ſua deciſione conſtituit, eam ſtare, quaſi collatam in conditionem, qua propter hæc venditio non minus in ſuſpenſo eſt, vsque dum ille tertius rem æſtimauerit, quo facto demum ad effectum perducitur; quando vero tertius non definiuit, vel quod noluit, vel quod non potuit, nulla eſt emtio venditio, tanquam conditione, ſub qua contracta eſt, deficiente, *ſ. 1. I. de emt. l. vlt. C. eod.*

§. XII.

Non immerito agendum nunc eſſet de locatione & conductione, exemplo Imperatoris, qui in compilatione ff. immediate poſt tit. *de act. emt.* poſuit *tit. de locat. & conduct.* quam & proximam eſſe dicit emtioni & venditioni, *pr. I. de locat. & conduct. l. 2. ff. locat. conduct.* Sed cum iisdem ferme regulis conſiſtat Emtio & Locatio, & inter alia in hoc quoque conueniant, quod vti in illa pretium, ita in hac merces in arbitrium certæ perſonæ conferri poſſit. §. 1. *I. locat.* ſimiliter ſub conditione fieri, ſicut emtio queat, *L. 20. ff. loc.* ideo Lectorem remitto ad ea, quæ ſupra dicta ſunt, *de emt. vendit.* huc quoque applicanda, add. *text. in L. 25. pr. locat.* qui omnia puncta decidit.

§. XIII.

§. XIII.

Tertia ſpecies contractuum conſenſualium eſt ſocietas, quæ pariter vel pure contrahitur vel ſub conditione, *l. 6. C. pro Socio, l. 1. ff. eod.* qua pendente pendet etiam ſocietas, euentu autem eius incipit, vel ceſſat ea deficiente, id quod exemplificari poteſt per text. *in l. 75. ff. pro Socio*, vbi plures contraxerunt ſocietatem pro illis partibus, quas Titius declarabit; iſta igitur ſocietas eſt ſub conditione, & ſi Titius moriatur, antequam declaret voluntatem, ſocietas eſt nulla; Aliud exemplum occurrit in *l. 6 C pro ſocio*, vbi dubitabatur, an ſocietas poſſit contrahi ſub conditione, ſi ille conſul fuerit, quod ibi affirmatur, ſiquidem voluntates legitime contrahentium omnimodo conſeruandæ ſunt. Interdum ſocietates coeuntur ex certo tempore, *l. 1. ff. pro ſocio*, h. e. vt incipiant poſt Calendas Maii, quousque etiam ſuſpenduntur, *arg. l. 44. §. 1. de O. & A.*

§. XIV.

Sequitur vltimus ſeu quartus contractus conſenſualis, ſc. mandatum; Quod quadrupliciter contrahi poteſt, videlicet, pure, in diem, ad diem, vel ſub conditione, *l. 1. §. 3. l. 22. pr. l. 51. ff. Mandat. §. 12. I. eod. c. ſi quem. 8. de procurat. in 6.* Sed cum de die & conditione, quatenus ſcilicet actum aliquem ſuſpendunt, ſupra pluribus actum fuerit, ideo vlteriori explicationi hic breuitatis cauſa ſuperſedeo.

§ XV.

Modus contrahendi obligationem, ſequuntur nunc modi eandem tollendi. Tollitur autem obligatio vel ipſo iure, vel per exceptionem, Dn. STRVV. *Ex. 47 th. 49* Ipſo iure tollitur potiſſimum per ſolutionem vel veram ac naturalem, vel fictam ſeu imaginariam & analogicam,

Digitized by Google

quæ acceptilatio dicitur, *§. 1. I. quibus mod. toll. obligat.* Solutio enim naturaliter obligationem reſoluit, acceptilatio ciuiliter, *l. pen. de ſolut.* Accepto fertur illi ipſi, qui debet, *l. 13. de accept.* vel qui debitori iure poteſtatis acquirit, ſpecies enim acquirendi eſt liberare dominum obligatione: idcirco ſeruus quoque vſufructuarius liberare acceptum rogando fructuarium poteſt, quia ex re eius videtur acquirere, *l. 11. pr. d. acceptilat.* Sed quid dicendum, ſi ſeruus, cuius dominus apud hoſtes eſt, acceptum roget, quod dominus promiſit? Reſp. Acceptilationem eſſe in pendenti, & iure poſtliminii confirmari, *l. 11. §. 3. de acceptil. & l. 18. § 2. de ſtipul. ſeruor.* Sic quoque huius acceptilationis vis, ſi quis id, quod in diem vel ſub conditione debetur, acceptum ferat, tunc elucescet, cum dies venerit, vel conditio extiterit, *l. 12. ff. de Acceptil.* Exemplum quoque aliud videndum eſt in *l. 82. ad L. falcid.* vbi in medio hæc extant verba: *vnde eleganter dicitur, acceptilationem in pendenti fore &c.*

CAPVT V.

DE ACTIONIBVS, QVATENVS PENDENT.

§. I.

Expoſito iure perſonarum & rerum, Imperator agit de actionibus; quarum tractationem, cum ordinem Imperatoris ſecutus vtrumque ius pro inſtituto percurri, eodem modo iam ſuſcipere mihi incumbit. Actionem autem etiam in pendenti eſſe, patet ex *l. 12. §. vlt. ff. de vſufr.* vbi de conditione expreſſe dicitur, quod pendeat; Aſt ne in immenſum excreſcat hæc Diſputatio, ab ordine in explicandis actionibus Imperatori obſeruato, hic recedo,

do, ſicque non omnes, ſed quasdam ſaltem recenſebo actiones, & quatenus huc faciunt, breuibus attingam; Et primum quidem locum tribuam actionibus præiudicialibus, cum de iure perſonarum, ex quo proueniunt, ſupra prius, quam de iure in re & ad rem, vnde actiones reales & perſonales profluunt, tractare cœperim.

§. II.

Actio præiudicialis, & quidem ex ſtatu familiæ, eſt actio, qua ſtatus controuerſia mouetur liberis, ſintne legitimi vel illegitimi; & hæc duplex eſt, actio ſc. de partu agnoſcendo, & de filiatione, VINN. *ad §. 13. I. num. 5. de action;* Actio de filiatione eſt actio præiudicialis, quæ datur patri contra filium, ſe talem eſſe negantem, *l. 1. §. 2. ff. de R. V. l. 5. §. 8. ff. de agnoſc. & alend. liber.* vel filio contra partem, ſe talem negantem, *L. fin. C. de alend. liber.* Imo hæc actio vtiliter etiam competit fratribus ad ius fraternitatis, ſi alicui ius fraternitatis negetur, & ſimul a patre ius filii, pendebit, vsque dum actor pro vero & ex legitimo coitu nato declaratus eſt, & ius filiale manifeſtatum.

§. III.

Ius in re, cum, vt ſupra oſtenſum, quandoque in pendenti ſit, ita quoque de actionibus ex illo iure fluentibus, realibus ſc. dici poteſt, quod in ſuspenſo eſſe poſſint: Exemplorum vicem ſubire poteſt petitio hereditatis, quæ, eum Meuius, Caius & Seius, Sempronio, qui cum illis petit hereditatem, moueant quæſtionem ſtatus, negantes, eum eſſe de familia & coheredem, eſt in pendenti, vsque dum conſtet, an cohæres ſit, *L. 1 ff. famil. hercisc.* Sic quoque, ſi cui hereditas ſit relicta ſub conditione, petitio hereditatis inſtitui non poteſt ante exiſtentiam conditionis, ſed interim, vti ipſa hereditas, de qua vid. §. *10. cap 3.* eſt in

F 2 pen-

Digitized by Google

pendenti; Quod idem etiam de rei vindicatione dici poſſe, non eſt dubitandum, cum ipſum dominium, ex quo illa actio oritur, ſit in pendenti, *L. 12. ſ vlt. L. 25. ſ. 1. ff. de vſufr.*

§. IV.

Paucis nunc, vt breuitati ſtudeam, de actionibus perſonalibus quoad hanc materiam videndum eſt. Offert autem ſe nobis exemplum actionis perſonalis, quæ eſt in pendenti, in *L. 12. ſ. vlt. in fin. de vſufr.* vbi condictio, qua appellatione venit actio in perſonam, § *15. i. de action. L 25. pr. ff de O. & A.* dicitur pendere It. actio ex ſtipulatu, cum ſc. ſeruus fructuarius ita ſtipulatus ſit; Quantam pecuniam tibi intra illum diem dedero, tantam dari ſponde.: eſt in pendenti, *L. 18 §. 3. in. fin. de ſtipul. ſeruor.* Quod & de actione ex ſtipulatu fideiuſſoria, cum ipſa obligatio fideiuſſoris in pendenti eſſe poſſit, *L. 35. de iudic.* dicendum eſt. Hæc ſunt, quæ Dei clementisſimi adiutus gratia pro viribus proponere licuit, cui propterea gratias, quas animo concipere poſſum, maximas, ago, ſimulque oro, vt ſuo me regat Spiritu, & amplius laboribus meis ex alto benedicat, iisque præſit, ac felices tandem largiatur ſucceſſus.

F I N I S.

Google